

Ці заходи спрямовані на забезпечення безпеки громадян та держави, а також на підтримання стабільності та розвитку України.

Перелік використаних джерел:

1. Царьова І. Сучасний дискурс інформаційної війни. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Mwj90ekAAAAJ&sortby=pubdate&citation_for_view=Mwj90ekAAAAJ:eJXPG6dFmWU
2. Роль Національної поліції України в забезпеченні національної безпеки. URL: http://www.lsej.org.ua/5_2021/38.pdf
3. Система забезпечення національної безпеки України. Поняття, зміст і призначення системи забезпечення національної безпеки. URL: https://pidru4niki.com/12281128/politologiya/sistema_zabezpechennya_natsionalnoyi_bezpeki_ukrayini
4. Основні напрями державної політики з питань національної безпеки. Закон України про національну безпеку. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

Краснощок А.В., завідувач кафедри спеціальних дисциплін та професійної підготовки, факультету № 1 Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук, доцент,

Єлаєв Ю.Л., викладач кафедри організації досудового розслідування, факультету № 1 Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ

ЮРИДИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ, КОТРИ ВЧИНЯЮТЬСЯ У СФЕРІ ОБІГУ ЗБРОЇ

Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки є одними із найбільш суспільно небезпечних діянь, що передбачені Кримінальним Кодексом України (далі за текстом – КК України [2]), а саме: Розділом IX Особливої частини КК України [2]. Так, всі кримінальні правопорушення проти громадської безпеки за ознакою ступеня тяжкості відносяться до категорії злочинів. Зауважимо, що серед кримінальних правопорушень проти громадської безпеки взагалі відсутні кримінальні проступки, найменш небезпечні кримінальні правопорушення. Звертаємо увагу на те, що в межах кримінальних правопорушень проти громадської безпеки більша частина кримінальних правопорушень вчиняються з умисною формою вини. У свою чергу, межах вказаної групи кримінальних правопорушень є лише одне кримінальне правопорушення (стаття 264 КК України), що вчиняється з необмеженою формою вини, про що буде зазначено нижче. Одночасно з цим, необхідно відмітити, що в межах групи кримінальних правопорушень проти громадської безпеки є ряд кримінальних правопорушень, які відносяться до категорії: кримінальні правопорушення, які пов’язані зі сферою обігу зброї. В даному випадку, вказане співвідношення можливо більш наглядно проілюструвати з використанням вчення про об’єкт кримінального правопорушення. Так, в даному випадку, родовим об’єктом будь-якого кримінального правопорушення проти громадської безпеки

будуть саме суспільні відносини у сфері громадської безпеки. В свою чергу, кримінальні правопорушення, які пов'язані зі сферою обігу зброї, є частиною групи кримінальних правопорушень у сфері громадської безпеки. Так, для цієї категорії кримінальних правопорушень характерним є саме видовий об'єкт кримінального правопорушення у виді суспільних відносин у сфері обігу зброї. У зв'язку з цим, звертаємо увагу на те, що вказані кримінальні правопорушення можуть вчинятися, як у сфері законного обігу, зброї, так і у сфері незаконного обігу зброї. Адже є очевидним, що таке кримінальне правопорушення, як недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів (стаття 264 КК України) може бути скоєно, в тому числі, й особою, котрій згідно норм чинного Законодавства України на праві приватної власності належить певна вогнепальна зброя та бойові припаси до неї. Водночас, зауважимо, що виходячи з назви та диспозиції статті КК України, яка містить дефініцію «недбале», вказане кримінальне правопорушення вчиняється через необережність. Разом з цим, чинний КК України не містить застережень щодо притягнення до кримінальної відповідальності за цієї нормою Закону (стаття 264 КК України) особи, як володіє та користується зброєю незаконно, без передбаченого Законом дозволу.

У свою чергу, таке кримінальне правопорушення, як незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами (стаття 263 КК України) є тим кримінальним правопорушенням, що вчиняється у сфері саме незаконного обігу зброї. У свою чергу, за критерієм об'єктивних ознак кримінального правопорушення в межах суспільних відносин у сфері громадської безпеки у царині саме незаконного обігу зброї можна визначити такі три підгрупи кримінальних правопорушень, а саме:

- кримінальні правопорушення в яких наявність зброї є ознакою спеціальної форми співучасті, зокрема, банди (стаття 257 КК України), незаконного збройного формування (частина 2 статті 260 КК України та, пункт 2 Примітки вказаної статті КК України).

- кримінальні правопорушення в яких наявність зброї є предметом кримінального правопорушення, а саме: викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем (стаття 262 КК України), незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами (стаття 263 КК України), незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв (стаття 263-1 КК України).

У зв'язку з цим, необхідно зазначити, що таке кримінальне правопорушення, як недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів (стаття 264 КК України) доцільно відносити до окремої підгрупи кримінальних правопорушень, а саме: до підгрупи кримінальних правопорушень в яких зброя становить знаряддя кримінального правопорушення. Так, виходячи зі змісту вказаної норми КК України (стаття 264 КК України), в даному випадку саме за допомогою зброї спричиняється руйнівний вплив на особу потерпілого, а саме – йому завдається смерть або тяжкі тілесні ушкодження, що є тяжкими наслідками вказаного кримінального правопорушення. Специфіка вказаного складу кримінального правопорушення полягає, зокрема, в тому, що в даному випадку, суспільні відносини в сфері життя та здоров'я особи будуть мати юридичне значення саме додаткового обов'язкового об'єкта кримінального правопорушення, якому шкода, внаслідок скоєного кримінального правопорушення буде завдаватись завжди, при чому поряд та одночасно зі спричиненням шкоди основному безпосередньому об'єкту кримінального правопорушення, яким в даному випадку є саме суспільні відносини у сфері громадської безпеки.

- кримінальні правопорушення, які вчиняються з метою порушення громадської безпеки, в яких застосування зброї є способом вчинення кримінального правопорушення, зокрема, способом вчинення такого кримінального правопорушення, як терористичний акт (стаття 258 КК України).

Все вищевикладене свідчить про те, що зброя будь-якого виду є визначальною ознакою, об'єктивною ознакою кримінальних правопорушень проти громадської безпеки, яка дозволяє

безпомилково та однозначно встановити родовий об’єкт відповідного кримінального правопорушення, а саме: кримінального правопорушення проти громадської безпеки, яким є суспільні відносини у сфері громадської безпеки. Вбачається, що, із урахуванням системного тлумачення назви Розділу ІХ Особливої частини КК України «Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки», саме таким чином можливо визначити родовий об’єкт кримінальних правопорушень, які посягають на громадську безпеку.

Таким чином кримінальні правопорушення, пов’язані з обігом зброї і її незаконним використанням, мають серйозний вплив на громадську безпеку і можуть викликати серйозні наслідки для життя та майна громадян, а також загрожувати стабільності суспільства в цілому. Розглянемо основні характеристики деяких таких кримінальних правопорушень: незаконне володіння або носіння зброї без відповідних дозволів чи ліцензій може бути кваліфіковане як кримінальне правопорушення; торгівля зброєю без відповідних дозволів, як незаконний продаж, так і придбання зброї; використання зброї для здійснення інших кримінальних діянь, таких як пограбування, вбивство або викрадення; незаконний експорт або імпорт зброї; недбале поводження зі зброєю, що може призвести до травм або загибелі людей через необережне використання [1, С. 456].

Ці кримінальні правопорушення зазвичай караються серйозною відповідальністю перед законом, у тому числі тюремним ув’язненням, великими штрафами та іншими санкціями. Боротьба з незаконним обігом зброї є важливою складовою стратегії забезпечення громадської безпеки і попередження злочинності.

Незаконний обіг зброї є серйозною загрозою громадській безпеці з кількох причин: наявність незаконної зброї сприяє злочинності, оскільки злочинці можуть використовувати її для здійснення різних правопорушень, таких як пограбування, напади, вбивства тощо; незаконна зброя може потрапити в руки терористичних організацій або неприборканих елементів, що може призвести до серйозних загроз для громадської безпеки та терористичних актів; наявність незаконної зброї може призвести до збільшення рівня насильства в суспільстві, оскільки вона робить доступними засоби для вчинення фізичних нападів та конфліктів; незаконний обіг зброї може підірвати авторитет законної влади та порядку, оскільки зброя може бути використана для підтримки злочинних угруповань та зведення до мінімум можливостей правоохоронних органів контролювати ситуацію; наявність незаконної зброї створює загрозу для безпеки громадян, оскільки вона може призвести до травм або загибелі невинних людей у випадках необережного або злочинного використання [4, С. 256].

У зв’язку з цим боротьба з незаконним обігом зброї є важливою складовою забезпечення громадської безпеки. Це включає в себе прийняття відповідних законодавчих заходів для контролю за обігом зброї, ефективний нагляд за виконанням законів та міжнародного співробітництва для запобігання трафіку незаконної зброї. Також важливо займатися розвитком програм з вилучення зброї з незаконних каналів обігу та підтримувати ініціативи з роззброєння та демілітаризації, що є надзвичайно актуальними в наш час.

Список використаних джерел:

1. Коржанський М.Й. Кваліфікація злочинів. Навч. посібник. Видання 2-ге. – К.: Атіка, 2002. – 640 с.
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 10.03.2024 року).
3. Кримінальне право України (Особлива частина): Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 688 с.
4. Кримінальне право України. Особлива частина: Підручник. (Ю.В. Александров, О.О Дуров, В.А. Клименко та ін.). За ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. – К.: Юридична думка, 2004. – 656 с.

5. Кримінальне право України: Загальна та Особлива частини: Навч. посіб. / В.О. Кузнєцов, М.П. Стрельбицький, В.К. Гіжевський. – К.: Істина, 2005. – 380 с.

Кухаренко М.В.

аспірант Національної академії СБ України

ЩОДО ЗМІСТУ І НАПРЯМІВ ВЗАЄМОДІЇ СИЛ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ З ІНШИМИ ВІЙСЬКОВИМИ І ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ У СФЕРІ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ

Взаємодію суб'єктів боротьби з тероризмом у загальному вигляді В. Форноляк визначає як процес обміну інформацією, що об'єднує в єдине ціле представників різних відомств; зміцнює необхідний зворотний зв'язок між ними. Взаємодія є складним багатогранним процесом, що передбачає: забезпечення інформаційного обслуговування діяльності системи боротьби з тероризмом; налагодження тісних як внутрівідомчих, так і міжвідомчих зв'язків; використання інноваційних комунікативних форм і технологій налагодження взаємодії, розвиток зв'язків з урахуванням загальної антитерористичної політики. У процесі взаємодії здійснюється сукупність дій щодо формування й реалізації управлінських завдань і відомчих функцій, задоволення інформаційно-комунікативних потреб представників відповідних відомств на основі соціально-комунікативних технологій. Лише впорядкована, добре налагоджена взаємодія дозволяє виконувати весь спектр за дань щодо протидії тероризму [1, с. 55–63].

В системі взаємодії суб'єктів боротьби з тероризмом можна виокремити дві інформаційно-комунікативні системи: – внутрішні комунікації, що забезпечують взаємодію суб'єктів різних рівнів відомства, управлінь, підрозділів, керівництва, співробітників шляхом налагодження комунікаційних каналів в процесі контактів, обміну документацією, функціонування електронних засобів зв'язку тощо [2]; – зовнішні комунікації, які забезпечують взаємодію: а) суб'єктів боротьби з тероризмом між собою; б) з суб'єктами, які у разі необхідності залучаються до участі у здійсненні заходів, пов'язаних з попередженням, виявленням і припиненням терористичної діяльності; в) з центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями незалежно від підпорядкованості і форми власності, їх посадовими особами, а також громадяни за їх згодою, які за рішенням керівництва антитерористичної операції можуть бути залучені до участі в антитерористичних операціях; г) з антитерористичними організаціями: антитерористичні структури Європейського Союзу, НАТО, ОБСЄ, ООН (в рамках міжнародного співробітництва) [1, с. 55–63].

Під час антитерористичних заходів діяльність суб'єктів боротьби з тероризмом становить собою складний конгломерат інформаційних зіткнень та стресових ситуацій. Несподіваність екстремальних подій може призвести до різних негативних соціальних наслідків. Якщо рівень такого негативу обернено пропорційно залежить від спроможності запобігти йому несилдовими комунікативними діями, то застосування будь-яких силових прийомів варто мінімізувати, нейтралізуючи правовими комунікативними засобами, нормативно-правовою взаємодією. У таких випадках, якою б не була складною ситуація чи інцидент під час антитерористичних заходів, інформаційні засоби впливу на екстремальні процеси мають перевагу над усіма іншими. Для забезпечення взаємодії суб'єктів боротьби з тероризмом під час антитерористичних заходів інформація повинна відповідати таким вимогам: точності, періодичності, своєчасності, повноти, корисності, доступності [1, с. 55–63].

Для підвищення успішності протидії тероризму мають бути відібрані відповідні форми, методи і технології взаємодії, зокрема [3]: – випуск і поширення інформаційних бюлетенів, прес-релізів, оглядів, фото-відеоматеріалів, інформаційних збірників, експрес-інформації; –